

УДК 378(477)

DOI 10.31392/NPU-VOU.2022.4(87).01

УКРАЇНСЬКІ УНІВЕРСИТЕТИ ПЕРЕД ВИКЛИКАМИ СОЦІАЛЬНО- ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ

© Андрущенко В., 2022

Віктор АНДРУЩЕНКО

доктор філософських наук, професор,
академік НАПН України, член-
кореспондент НАН України, в. о. ректора
Українського державного університету
імені М. П. Драгоманова, Президент
асоціації ректорів педагогічних
університетів Європи, головний
редактор часопису (м. Київ)

Ключові слова: соціально-турбулентний світ, модернізація освіти, культура, наука, університет, інформатизація, глобалізація, європейські цінності.

Українська освіта, власне, як і вся європейська, перебуває нині у процесі фундаментальних модернізаційних змін, обумовлених викликами сучасного соціально-турбулентного світу. Глобалізація, інформаційна революція, кліматичні зміни тощо формують запит, без відповіді на який ні освіта, ні суспільство не можуть рухатись далі, розвиватись. Головних серед нинішніх викликів є війна, яку розв'язав проти України та всього цивілізованого світу російський агресор. Тисячі загиблих та

поранених, мільйони біженців та переселенців, зруйновані міста та села, жорстокі катування, які обрушив на людей окупованих територій колишній «старший брат», владно ставить питання про те, як жити в цих неймовірно важких умовах, кому вірити, за що боротись, які цінності сповідувати. Звісно, Україна знайшла відповідь: вистояти, боронитись і перемагати ворога, жити достойно, з високо піднятою головою, сповідувати загальнолюдські цінності миру, демократії і свободи разом і у співпраці з європейськими народами, усім цивілізованим світом. Ми вдячні народам світу, які засуджують агресію, допомагають українцям вистояти, здобути перемогу. Особливу вдячність українці висловлюють народу Польщі і США, які першими прийняли наших біженців, надали (і надають) необхідну оборонну зброю, гуманітарну допомогу, зрощують дух впевненості у перемозі.

Розробленість проблеми: проблеми розвитку (модернізації) освіти досить глибоко обговорюються в сучасній вітчизняній та зарубіжній філософській, педагогічній, культурологічній літературі. Серед її активних вітчизняних дослідників в першу чергу відзначу В. Кременя, В. Бикова, В. Воронкову, Н. Дем'яненко, С. Клепка, К. Корсака, В. Кушера, В. Лугового, С. Максименка, Л. Панченко, Н. Рідей, П. Сауха, С. Сисоєву, В. Співаковського, О. Топазова та ін. Цікавою й корисною є книга канадсько-американського науковця Стівена Пінкера «Просвітництво сьогодні» (2019). Ряд креативних ідей щодо розвитку освіти можна зустріти в дослідженнях М. Кастельса, М. Лени, Ф. Штерна, Г. Шмідта, Ф. Фукуями, ряду інших авторів. Означені автори першочергову увагу приділяють аналізу викликів сучасного глобалізованого світу, пошуку відповідей на них змінами сучасної освіти. Головними серед них є роздуми щодо організації діяльності університетів в контексті ринкових та демократичних перетворень, інформатизації та технологічної революції, наступу прагматизму та потреби збереження гуманістичних традицій, екологізації суспільства та освіти тощо. Менше висвітлено виявляється ситуація, обумовлена процесами соціальної турбулентності, зокрема, війни, яку розпочала проти України і світу Російська Федерація. Що відбувається в системі освіти в період війни, які напрями підготовки фахівців є нині найбільш актуальними й які будуть затребованими пізніше, якою система освіти буде в післявоєнному світі? Враховуючи їх актуальність, зосереджу на них більш предметну увагу.

Основний зміст: Як і суспільство загалом, університети, заклади освіти загалом, зазнають від війни серйозних збитків, які позначаються на їх повноформатному функціонуванні, а тим паче – на розвитку. Значна частка учителів та викладачів, школярів та студентів виїхали у більш безпечні місця проживання. Університети втрачають студентів. Від початку повномасштабної війни в Україні понад 9 мільйонів укра-

їнських громадян виїхали за кордон. Найбільша група перетнула польський та румунський кордони. Тисячі українців прийняли Чехія, Угорщина, Словаччина, Словенія, Молдова, ряд інших країн Європи. За даними прикордонної служби Польщі, станом на 15 вересня 2022 року польсько-український кордон перетнули 6,286 млн біженців з України. Дехто, звичайно, поїхав далі чи повернувся до України. Однак фактом є те, що мільйони українців саме у Польщі знайшли для себе найбільш комфортні умови перебування, привітність та доброзичливе ставлення. Війна найбільш боляче вдаряє по людях, особливо, по незахищених верствах населення – пенсіонерах та інвалідах, дітях, учнях та студентах. Україна відчутно втрачає людський потенціал, який, власне, є основним ресурсом (і метою) її захисту, відбудови, відродження. Його зрощення є умовою перемоги й надії на майбутнє. І це зрозуміло. Корінь і таїнство соціальності, культури, життєтворення знаходиться в людині, її справжніх людських якостях, чеснотах, принципах.

Відомо, що перемога здобувається ефективною зброєю. Але не тільки. Для перемоги потрібні люди, які володіють нею, належний вишкіл військових, продуктивна організація і управління військами, їх воля і мужність, високі людські якості, внутрішньо усвідомлена, переконана мотивація для збройної відповіді агресору й самовідданої праці в тилу. Все це реалізує людина, яка тримає зброю, демонструє мужність, витривалість і стійкість, належно використовує її для перемоги над ворогом. Як писав у свій час перший рейхканцлер Німецької імперії, князь Отто фон Бісмарк, «війни виграють не генерали, а шкільні вчителі і парафіяльні священники». Мова йде про підготовку поколінь, сильних духом, професійно й військово підготовлених фахівців, здатних вистояти й зберегти світ від руйнації, забезпечити його подальше існування та розвиток. Звісно, для перемоги потрібна ефективна зброя, вишкіл і стійкість військових, але не тільки. В її арсеналі достойне місце займає своєрідний дух,

сила волі, інтелект, людські моральні чесноти. А це вже — прерогатива освіти, науки, культури, релігії та освіти, особливо університетського рівня. І це зрозуміло. Адже світом і людьми править (керує) дух, який вони зрошують в кожній людині, який піднімає її над обставинами, спонукає до дії. Світ рухається вперед завдяки розуму, втіленому і зреалізованому в інтелектуально-творчій праці — визнаному стратегічному ресурсу розвитку цивілізації. Звідси — нові завдання освіти, культури, релігії і виховання, особливо, які зрошують цей непереможний, звитяжний дух, надихають людину на перемогу. Досвід України, яка веде героїчну оборону від російського агресора, засвідчує, роль університетів у період війни не тільки не стає слабшою, але й навпаки — багатократно посилюється, зростає. Використання цього ресурсу за для перемоги є одним з головних завдань, яке стоїть перед суспільством сьогодні. Актуальним воно буде й завтра.

В Україні до війни функціонувало близько 200 університетів. Близько 50 з них зруйновані військами агресора, десятки — пошкоджені гарматними та ракетними обстрілами, переміщені в більш безпечні регіони. Наймовірних руйнувань зазнали Харківський, Сумський, Миколаївський, Херсонський та ін. університети; пошкоджені Львівський, Вінницький, Тернопільський університети, а також перлина освіти України — Київський національний університет імені Тараса Шевченка. І все ж, всі українські університети нині працюють. Вони зміцнюють організацію та управління; єдність викладачів, співробітників і студентів; впроваджують нові інформаційні технології; посилюють якість освіти, її єдність з наукою, спрямованість на оборону, відновлення народного господарства, формування людини для майбутнього миру і співпраці.

Тисячі студентів взяли в руки зброю й пішли на фронт, стали бійцями місцевої самооборони, волонтерами. Близько 15 університетів повністю або частково переміщені до більш безпечного регіону Украї-

ни, однак, переважна більшість — працює. Під обстрілами, в умовах відсутності світла, нестачі води, тепла, періодичного відключення інтернету, елементарного зв'язку та інших життєдайних засобів. Не зважаючи ні на що, викладачі читають лекції, студенти відвідують заняття в науково-навчальних лабораторіях, спілкуються, проводять мистецькі, спортивні та розважальні заходи. Наше головне завдання — зберегти й наростити інтелектуальний потенціал суспільства за для майбутнього розвитку. Сьогодні, як ніколи, українські університети демонструють справжній людино- (студенто-) центризм, вкладають у молодь свій розум, волю, науковий доробок, соціальний досвід, а головне, формують неймовірну жадобу до життя, прагнення до захисту людини, державної незалежності і свободи.

Тисячі студентів записались до лав Збройних сил України, пішли на фронт; не менша кількість їх переймаються волонтерською діяльністю; багато хто одяг білий халат лікаря чи медичної сестри, піднімають на ноги поранених у госпіталях, допомагають переселенцям та біженцям... Десятки, а може й сотні викладачів і студентів героїські загинули, багато з них поранені... Досвід України наглядно показав: наша освіта, наші університети, культура і виховання підготували достойну молодь, яка здатна захистити свою державу, відстояти національні і європейські цінності.

Незважаючи на обстріли, бомбардування, ракетні удари більшість українських університетів працюють. В університетах та студентських гуртожитках обладнані бомбосховища. Впроваджено режим посиленої безпеки, цілодобового чергування. Більшість університетів перейшли на дистанційні форми навчання. Посилилась роль і значення самонавчання, інтернет-навчання, міжнародної освіти. Українські університети нарощують свій науковий, освітній і культурний потенціал, активно працюють над програмами міжнародної академічної співпраці.

Вагомий внесок у перемогу над ворогом вносить НПУ імені М. Драгоманова.

Нині він реформується. Накопичений роками науковий і освітній потенціал, академічний і соціальний досвід він спадкоємно передає новоствореному закладу – Українському державному університету імені Михайла Драгоманова. Реорганізація нашого вишу є відповіддю на потребу часу оновлення освіти, підготовки фахівців, здатних захистити суспільство і людину від агресії, до здобуття перемоги та миру, продовження життя в нових реаліях соціально-турбулентного світу. Погроза застосування Росією ядерної зброї сьогодні не здається надто вже примарною. Людство шукає засоби нейтралізації агресора й одночасно обговорює варіанти, ресурси, можливості продовження життєздатності цивілізації в умовах означених викликів. Карколомні глобальні зміни, потребують підготовки фахівців, здатних до врегулювання конфліктів, використовувати новітні досягнення науки і техніки, зберігати й нарощувати надбання, досягнуті в історії розвитку світової цивілізації, зрештою, убезпечення світу від руйнації. Саме в цьому контексті й відбувається реорганізація нашого університету, відомого в Україні і в Європі лідера педагогічної освіти, який, зберігаючи і нарощуючи якість підготовки педагогічних кадрів, легалізує й посилює класичні напрями академічної діяльності, зрощені в контексті його попереднього розвитку.

Новостворений заклад буде відкритим, модерним, класичним університетом нового типу, який забезпечить якісну освіту дослідницького типу, становлення необхідних практичних компетенцій, національних та загальнолюдських цінностей. Університет наростить органічну єдність науки і освіти, гуманістичну спрямованість освіти, європоцентриську якість практики підготовки нового вчителя для роботи у закладах освіти всіх типів, організації життєдіяльності народів та культур європейського простору і світу на засадах миролюбства, демократії, взаємної поваги та співробітництва.

В ході модернізаційних змін в університеті впроваджуються сучасні напрями нау-

кової та педагогічної підготовки кадрів (від бакалавра та магістра до доктора філософії та доктора наук), зокрема, високі інформаційні електронно-комп'ютерні технології, інженерія системно-програмного забезпечення, інноваційні підходи та технології педагогічної освіти, міжнародна мобільність викладачів та студентів, європейські освітньо-наукові та педагогічні студії, бізнес-освіта, технології державно-громадського управління та громадських комунікацій. Духовним центром університетської діяльності є національна ідея українського державотворення.

Новостворений університет є спадкоємцем Педагогічного інституту, створеного в структурі знаменитого Університету Св. Володимири (нині – Національного університету імені Тараса Шевченка) у 1834 році. Він пройшов складну еволюцію внутрішніх і зовнішніх змін, однак ніколи не зупиняв, а навпаки, постійно нарощував якість підготовки фахівців – як зазначалось в імператорському указі – «для роботи в учительському званні». Педагогіка – це наша традиція, наша генетика. Саме тому, новий університет не тільки не знизить, але й навпаки, суттєво підніме рівень підготовки учительських кадрів, поведе за собою педагогічні університети держави. Це завдання реалізується завдяки більш тісному зв'язку освіти з наукою, освіти з практикою. Рамки (формат) традиційної педагогічної освіти є для цього надто вузькими. Педагогічна освіта має бути науковою, дослідницькою, пошуковою. З іншого боку вона має узагальнювати й спиратись на глобальний (а не тільки вчительський) контекст соціальної практики. Це завдання може бути реалізованим тільки у відкритому, дослідницькому, класичному університеті. Вчитель не може бути простим транслятором уже усталеного знання. Він має бути науковцем, дослідником і вже з раннього шкільного віку інфікувати цим своїх учнів. Приблизно так, як це досягається Малою академією наук України. Через підготовку масового вчителя-дослідника ми маємо поширити ефективну практи-

ку креативної підготовки обраних на учнівський загал всього суспільства. В структурі університету (за підтримкою Національного політехнічного університету (КПІ) імені Сікорського) функціонує Мала Інженерна Академія. Поки що, доступ до навчання та інженерно-технічної творчої діяльності в ній мають лише діти з Києва. Ми плануємо збудувати гуртожиток, здійснювати відбір талантів з усієї України. Всі діти талановиті, всі повинні мати можливість власного ефективного розвитку. Разом з педагогічними, технічними і класичними університетами, Національною академією наук та Національною академією педагогічних наук України вже в найближчий час ми запропонуємо модерновий концепт підготовки нового вчителя для України і європейського простору освіти.

У цьому контексті планується значне посилення міжнародної академічної співпраці з кращими університетами Європи та світу. На сьогодні нашими партнерами є університети таких країн, як США та Китай, Канада та Польща, Німеччина та Франція, Італія та Словаччина, Литва та Латвія, Чехія та Норвегія, багатьох інших країн світу. Ми з повагою сприймаємо й намагаємось наслідувати практично-прагматичний досвід організації освіти університетів США, скрупульозність і точність надання освітніх послуг університетами Німеччини, життєствердний романтизм освітньої практики університетів Франції та Греції, людиноємні студії освіти Фінляндії, дотошність у вивченні будь-яких дисциплін, що реалізується в університетах Китаю, Литви, Естонії... Освітня практика світу різноманітна, Однак, вона буде корисною тоді, коли ми критично сприймаємо їх досвід й одночасно продовжуємо власну гуманістичну традицію, укорінену з часів зародження та розвитку української освіти у давній Київській державі. Посилюючи міжнародну орієнтацію університету, центром яких європейська наука та європейські педагогічні студії, ми плануємо більш акцентовано зорієнтувати студентський загал та учнів на європейські цінності, європейські стан-

дарті, європейський спосіб життя загалом. Російська агресія в Україну вивітрила будь-які ілюзії щодо життя у співпраці з колишнім «старшим братом». Він виявився і не «старшим» і не «братом».

Фахівці, яких продовжує готувати Драгоманівський виш – з математики та історії, природничих наук та політології, екології та міжнародних відносин, соціології та права, соціальної роботи та за рядом інших напрямів – є одночасно професіоналами за обраним напрямом і вчителем за своїм душевним покликанням і вихованням. Класичний університет, де підготовка вчителя здійснюється у єдності з формуванням спеціалістів з інших напрямів, має більш потужні можливості.

Міжнародні контакти університету ми плануємо розширити й поглибити протягом року довести їх кількість до 300. Одночасно, ми маємо наповнити ці угоди реальним змістом. Статус класичного університету розширює можливості міжнародної співпраці у порівнянні з колишнім педагогічним у декілька разів. При цьому, ми боремося не за кількість угод, а за їх якість, наповнення конкретним, робочим змістом за двосторонніми інтересами. Ними передбачається обмін викладачами та студентами, розширення міжнародного стажування, викладацької та дослідницької складової, включене навчання, реалізацію програм подвійного диплому тощо. Важливими формами співпраці є також видавнича діяльність, проведення двосторонніх та багатосторонніх наукових та науково-практичних конференцій, організації та проведення спільних досліджень, міжнародних дискурсних студій. Наш виш підписав оновлену Велику Хартію Університетів, відкрив Кафедру ЮНЕСКО, продовжує проект-програму Педагогічної конституції Європи, реалізує близько 25 актуальних грантових проектів...

Ми завжди дотримувались крилатого вислову-поради знаменитого академіка Бориса Патона: «немає освіти без науки, немає науки без освіти». Наука в університеті ніколи не була попелюшкою, а освіта ніколи не

втікала, не ховалась від високої науки і практики. Принцип єдності науки, освіти і соціальної практики завжди був і залишається одним з головних принципів його діяльності. Ми пишаємось нашими науковими школами з математики (Шкіль, Працьовитий, Торбін), інформатики (Жолдак, Струтинська), біології (Бровдій), корекційної психології (Синьов), педагогіки та філологічних наук (Бондар, Мацько, Дем'яненко), етно-соціології (Євтух), психології (Булах, Долинська) та з ряду інших наукових напрямів. Уже сьогодні ми видаємо ряд наукових часописів, які входять до світових наукометричних баз, мають високий міжнародний рейтинг. Для участі в наукових форумах, що проводяться в університеті, приїздять визнані науковці світу, такі, зокрема, як Нобелівський лауреат Харольд Цур Хаузен (Німеччина), президент Японського інституту політичних досліджень Рей Сіраторі (Японія), директор-засновник Олександрійської бібліотеки Ісмаїл Серагельдін (Єгипет), професор Даремського університету Девід Вілкінсон (Великобританія) та інші визнані світом дослідники. За запрошенням зарубіжних колег наші викладачі (Оксана Струтинська, Тетяна Матусевич, Марія Нестерова, Наталія Кочубей, Володимир Погребенник та інші) працюють (стажуються) в університетах Німеччини, Італії, Канади, Польщі, Норвегії, ряду інших країн світу. До наукової діяльності міжнародного штабу ми залучаємо студентів, багато яких є переможцями та лауреатами міжнародних молодіжних предметних олімпіад, змагань, конкурсів. Розвиток наукової складової університету ми плануємо через поглиблення наукової співпраці з Національною академією наук, Національною академією педагогічних наук, іншими науковими установами держави. Ми практикуємо також наукову співпрацю з кращими, найбільш науково потужними університетами України, зокрема, Києва (ун-т Т. Шевченка), Харкова (ун-т В. Каразіна), Львова (ун-т І. Франка), Одеси (ун-т І. Мечнікова), інших міст держави. Особливе значення має грантова активність університету, яка є, мабуть, найбільш

ефективною формою міжнародної наукової співпраці викладачів та студентів.

Актуальним завданням розвитку сучасної освіти є її інформатизація. У останні десятиліття інформатизація освіти є одним із пріоритетних завдань її модернізації. Цього потребує інтенсивний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, які, як відомо, є каталізатором розвитку сучасного суспільства. Їх впровадження в усі сфери людської діяльності дало поштовх для виникнення нових цифрових технологій, таких як хмарні технології, штучний інтелект, робототехніка, технології віртуальної та доповненої реальності та багато інших. Означені напрями є пріоритетними для новоствореного університету. Життя владно вимагає інтенсифікації інформаційної компетентності фахівців. Університет підготував для цього належну відповідь. Нами плануються оновлення змісту і методів навчання, пошук інноваційних форм освіти, розширення доступу до навчальних ресурсів, реалізація можливостей навчання без обмежень за просторовою та часовою ознаками, впровадження нових підходів до організації надання освітніх послуг міжнародного рівня. в цілому. Якщо говорити про конкретні кроки цифрової трансформації освіти, то головними з них є такі: розробка цифрової стратегії закладів освіти; впровадження безпаперових технологій; побудова в університеті єдиного (цілісного) цифрового освітнього середовища; формування і розвиток у викладачів та студентів цифрових навичок, цифрової компетентності, медіаграмотності; побудова нових способів взаємодії між учасниками освітнього процесу, в тому числі на основі технологій змішаного та дистанційного навчання; підвищення рівня самостійності студентів тощо. Реалізація цих та ряду інших напрямів вже в найближчий час надасть можливість університету зайняти лідируючі позиції в галузі цифрової трансформації серед університетів держави.

Майбутній університет зосередить свою увагу й на таких напрямках, як бізнес освіта та управління. На ці напрями у суспіль-

стві існує колосальний попит. Навчитися ефективно управляти персоналом, грамотно організувати і розвивати власний бізнес, самостійно вибудувувати траєкторію власного зростання та кар'єри – є мрія більшості студентів. Її реалізація через систему програм, курсів, тренінгів розглядається нами коли б чи не в першу чергу. Більшість занять планується проводити англійською, у безпосередній співпраці й за стандартами тих університетів Європи, Канади та США, де ці програми вже підтвердили свою життєвість і ефективність. Це привабить іноземних студентів, які хочуть навчатися в Україні. Найбільш поширеними серед них є традиційні програми у форматі «очного» навчання, розраховані на навчання «з відривом від виробництва»; програми, при яких для досягнення ще більшої гнучкості навчального процесу використовуються методи дистанційного навчання; варіанти вечірньої і модульної побудови програм Part-time; програми побудовані на практичному досвіді успішних вітчизняних та зарубіжних керівників, управлінців, менеджерів. Базовий курс – це економіка, бухгалтерський облік, маркетинг, управління персоналом, менеджмент інформаційних систем, ділова стратегія, фінанси, операційний менеджмент, бізнес-законодавство. Значна частина часу відводиться вивченню практичної діяльності реальних компаній, причому у вигляді майстер-класів та ігор. При цьому, ряд напрямів студенти будуть обирати самостійно або за узгодженням з компаніями, в яких вони вже працюють. Бізнес освіта та управління відкриває студентам найширші перспективи у побудові власної кар'єри, досягнення життєвого успіху.

Входження в структуру університету Інституту сімейної та молодіжної політики має суттєво посилити роботу зі студентською молоддю. В університеті розроблена і реалізується стратегія молодіжної політики. Її метою є створення всіх умов для самореалізації та творчого розвитку кожної молодої людини за для цього в університеті діють центр молодіжної політики

та соціальних комунікацій, центр культури та мистецтв, центр студентського спорту, студентські самоврядні організації, студентський парламент, студентський профком, наукове товариство та інші організації молоді. Ми ставимо завдання реалізації інноваційного потенціалу молоді у всіх сферах університетського життя. У зв'язку з війною пріоритетними напрямками на сьогодні стали такі напрями студентської активності, як безпосередня й добровільна участь студентів у боротьбі з ворогом у складі Збройних сил України. Сотні студентів задіяні в територіальній обороні, працюють волонтерами. Ця когорта патріотів опікується біженцями, переселенцями, особливо людьми з обмеженими можливостями, переймається проблемою забезпечення людей продуктами харчування та лікарськими засобами, надають психологічну та медичну підтримку (в т. ч. психологічна допомога онлайн співвітчизникам, які виїхали за межі країни), сприяють в отриманні тимчасового житла переселенцям з окупованих територій. До речі, студенти поділились з біженцями місцями в гуртожитках. Нині там проживають декілька десятків сімей з Харківщини, Донеччини та Луганщини. Викладачі разом зі студентами ведуть активну інформаційну боротьбу в інтернет-мережі проти дезінформаторів агресора, а також здійснюють просвітницьку психологічну діяльність у соціальних мережах, надаючи консультації за індивідуальними зверненнями, беруть активну участь в допомозі військовим та постраждалим від військової агресії – плетуть маскувальні сітки, займаються доставкою гуманітарної допомоги, співпрацюють з підрозділами Українського Червоного хреста, надають допомогу підрозділам ДСНС по ліквідації наслідків ворожих обстрілів та бомбардувань територій населених пунктів. На факультетах проводяться різні заходи по вихованню у студентів імунітету до деструктивної політичної ідеології, запобіганню поширенню в молодіжному середовищі ідей екстремізму, соціальної, національної та релігійної нетерпи-

мості, прищепленню молодим людям віри у верховенство закону, який є єдиною гарантією свободи. Окреме місце займають заходи по формуванню у молоді непримирного ставлення до корупції.

Наша мета – всебічна підготовки молоді до самостійного життя та праці, а в нинішніх умовах – до захисту Батьківщини від агресора, здобуття перемоги над ворогом. Ми розуміємо, що війна може бути довгою. А це означає, що допомога фронту має бути системною, послідовною, розрахованою на перспективу. Ми розуміємо й інше – головна допомога фронту, яку надають університети, є підготовка високоінтелектуальних, творчих, патріотично орієнтованих фахівців для всіх сфер суспільної життєдіяльності. Талановиті випускники університетів безсумнівно сконструюють ефективну захисну зброю, відшукають і впровадять цілком дієві механізми організації виробництва та бізнесу, сформують демократичні політичні моделі

управління державними й громадськими структурами, запропонують психологічні, етичні, релігійні і т. ін. технології формування нової людини для нового мирного, організованого суспільства – суспільства свободи. Вже сьогодні для підсилення ЗСУ нами планується відкриття факультету військової освіти, де можна було б готувати військових психологів та педагогів, медичних сестер, волонтерів, військових капеланів, організаторів центрів реабілітація військових, переміщених, біженців та провідників патріотичного виховання...

Українська освіта шукає відповіді на виклики таких фундаментальних процесів, як глобалізація, інформаційна революція, зміна кліматичних та екологічних контурів світу, загострення політичного протистояння (аж до військових зіткнень) між країнами, особливо колишнього СРСР тощо. Новий університет буде відігравати в системі української і європейської освіти помітну роль.